

beginning of the 21st century)]: dys. ... kand. ped. nauk. Kyiv. 282 s. [in Ukrainian]

11. Filonenko, O. V. (2023). Fenomenolohiya fizychnoyi kul'tury studentiv [Phenomenology of students' physical culture]. Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky. Kropyvnyts'kyu: TSDU im. V. Vynnychenka. Vyr. 211. S. 63–66. [in Ukrainian]

12. Shyyan, B. M. (2001). Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya shkolyariv [Theory and methods of physical education of schoolchildren]. Ternopil': Navchal'na knyha – Bohdan. CH.1. 272 s. [in Ukrainian]

13. Shutka, H. I. (2000). Fizychnyy rozvytok ditey u litnikh ozdorovchyykh taborakh yak aktual'na sotsial'no-pedahohichna problema [Physical development of children in summer health camps as an actual socio-pedagogical problem]. Sotsializatsiya osobystosti. K. : NPU. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОШЛЯК Михайло Анатолійович – кандидат педагогічних наук, Президент Федерації дзюдо України.

Наукові інтереси: теорія і практика фізичного виховання в Україні у другій половині XIX – XX століття.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOSHLYAK Mykhailo Anatoliyovych – Ph. D. in Pedagogy, President of the Judo Federation of Ukraine.

Scientific interests: theory and practice of physical education in Ukraine in the second half of the 19th–20th century.

Стаття надійшла до редакції 03.11.2024 р.

УДК 378.78.45

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-377-383

САВЧЕНКО Лариса Олексіївна –

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри технологічної
та професійної освіти Криворізького державного
педагогічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4246-3228>
e-mail: larisasavcenko506@gmail.com

САФ'ЯН Карина Юріївна –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів і
природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6977-9847>
e-mail: kariwka573@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНО-ДИЗАЙНЕРСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

В умовах реформування системи освіти проєктно-дизайнерська культура майбутніх учителів стає важливим елементом, що визначає зміцнення авторитету й конкурентоспроможності України на міжнародній арені. У результаті проведеного аналізу професійної діяльності майбутніх вчителів виявлена проблема незгодженості спільної роботи викладача і студента, не досягається необхідний остаточний ефект дизайнерського проєктування. Нами обґрунтовано необхідність підвищення рівня підготовки фахівців з дизайну в закладах вищої освіти, зокрема з образотворчих/технологічних дисциплін, що може суттєво розширити можливості дизайну в освітній сфері. Проєктно-технологічна діяльність зараз активно застосовується на уроках технології та мистецтва в основній та старшій школі, вона покладена в основу сучасних програм навчання для школи. Проєктно-дизайнерська культура це феномен перетворення предметного середовища у всіх сферах і областях життєдіяльності людей, створення предметів, які мають культурні цінності, об'єкти дизайну несуть на собі відбиток часу, рівень технічного прогресу і соціально-політичного облаштування суспільства.

На етапі експериментальної роботи (проєктно-технічному) ми намагались спрямувати викладачів і студентів активізувати позитивне ставлення до дизайн проєктування в професійній діяльності; стимулювати розвиток потреби до вивчення теорії дизайн проєктування; сприяти прийняттю смислової установки студентів на освоєння дизайнерських умінь. Нами було запропоновано дизайн проєкти з дисципліни «Дизайн одягу та аксесуарів». Дизайн-проєкт «Fashion-батл – дизайнерів одягу». Головними і загальними для студентів є вміння розробляти оригінальні за дизайнерським задумом та виконанням витвори, творчо вирішувати композиційні, колористичні і технічні завдання. Розробка дизайн проєктів сприяло вирішенню творчих завдань для виконання яких пропонується використання різного підходу створення іміджу людини – одягу. Подальшу роботу вбачаємо у розробці моделі формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів.

Ключові слова: проєктно-дизайнерська культура, дизайнерське проєктування, майбутні вчителі, технологія, мистецтво, проєкт, образотворче мистецтво.

SAVCHENKO Larysa Oleksiyivna –

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor Kryvyi Rih State Pedagogical University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4246-3228>
e-mail: larisasavcenko506@gmail.com

SAFIAN Karyna Yuriyivna –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor National University of Bioresources and
nature management of Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6977-9847>
e-mail: kariwka573@gmail.com

FORMATION OF PROJECT DESIGN CULTURE OF FUTURE TEACHERS

At the current stage of the development of a civilized society, which is related to the processes of globalization, the functioning of information technologies, the world pedagogical opinion is searching for new priorities in education, which provided the ability to acquire knowledge, the ability to practically use it. In the conditions of the reform of the Ukrainian education system, the project-design culture of future teachers becomes an important element that determines the strengthening of the authority and competitiveness of Ukraine in the international arena. As a result of the analysis of the professional activity of these specialists, the problem of inconsistency of the joint work of the design specialist and other specialists was revealed, the necessary final effect of design planning is not achieved. In the conditions of the reform of the Ukrainian education system, the project-design culture of future teachers becomes an important element that determines the strengthening of the authority and competitiveness of Ukraine in the international arena. The purpose of the article. The study of the problem of the formation of project-design culture during training in pedagogical institutions of higher education, which allows to ensure professional and creative implementation in the educational process. Research methods. The following research methods are used in the work: analysis, monitoring, systematization and generalization.

We substantiated the need to increase the level of training of design specialists in institutions of higher education, in particular in the art/technological disciplines, which can significantly expand the possibilities of design in the educational field. Project-technological activity is now actively used in technology and art classes in elementary and high school, it is laid as the basis of modern training programs for schools. Design-design culture is a phenomenon of transformation of the subject environment in all spheres and areas of people's life, creation of objects that have cultural values, design objects bear the imprint of time, the level of technical progress and socio-political organization of society.

At the stage of experimental work (project-technical), we tried to direct teachers and students to activate a positive attitude towards design and planning in professional activities; to stimulate the development of the need to study the theory of design; promote the acceptance of students' meaningful attitude towards mastering design skills. We were offered a design project from the discipline "Design of clothes and accessories". Design project "Fashion battle - fashion designers". The main and common for students are the ability to develop original works of design and execution, to creatively solve compositional, coloristic and technical tasks. The development of design projects contributed to the solution of creative tasks for the implementation of which it is proposed to use a different approach to creating a person's image - clothes. We see further work in the development of a model for the formation of project-design culture of future teachers.

Key words: design and design culture, design design, future teachers, technology, art, project, fine art.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі розвитку цивілізованого суспільства, пов'язаного з процесами глобалізації та можливостями інформаційних технологій, світова педагогіка висуває нові пріоритети в освіті, які забезпечують можливість здобувати знання та використовувати їх на практиці. В умовах реформування української системи освіти проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів стає важливим елементом, що визначає зміцнення авторитету й конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

Зацікавленість національних і міжнародних фахівців впровадження в освіту дизайн-проектів обумовлена багатьма факторами, серед яких домінуючим є вплив на розвиток конкурентоспроможності особистості, здатної швидко адаптуватися до реалій суспільних і виробничих відносин.

Актуальність дослідження обумовлена наявністю суперечності між об'єктивною потребою суспільства у фахівцях з дизайну, здатних створювати естетично виразну продукцію, що задовольняє потреби людини, і недостатнім рівнем готовності майбутніх учителів до дизайн-проектуюванню. У результаті проведеного аналізу професійної діяльності даних фахівців виявлена проблема неузгодженості спільної роботи фахівця з дизайну та іншими фахівцями, не досягається необхідний остаточний ефект дизайнерського проектування. Нами обґрунтовано необхідність підвищення рівня підготовки фахівців з дизайну в закладах вищої освіти, зокрема з технічних/технологічних дисциплін, що може суттєво розширити можливості дизайну в освітній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Філософсько-історичні аспекти становлення дизайн-освіти висвітлено В. Андрущенко, Є. Антоновича, Я. Василюшина, В. Волковою, В. Даниленком, Г. Ємельової [6], Н. Певзнером, А. Пригорницькою, Р. Рінальді, В. Сеньковським, У. Тігом та ін. Питання професійної освіти майбутніх фахівців з графічного дизайну – Ю. Божком, Н. Дерев'янко, В. Прусаком, В. Савіним, Л. Троєльніковою, О. Фурсою, М. Яковлевим та ін. закордонними дослідниками з питань дизайн підготовки: Лань Юйшен, Лу Хунян, Цзя Яочен [14].

У наукових дослідженнях Є. Антоновича, Л. Гаврилової, С. Зінченко, Н. Комашко, Ю. Кулінки [15], С. Кучер, Т. Малої, О. Марущак, І. Савенка, Ю. Срібної, Л. Оршанського [11], Т. Тараненко [9], В. Прусака, Л. Чистякової [1] та ін. висвітлено особливості формування дизайнерських умінь та навичок майбутніх учителів. Властивості формування дизайнерської культури майбутніх вчителів технології та мистецтва займались: Н. Борисенко [3] С. Захарова [7], О. Марущак, В. Король [8].

Проте в аспекті розгляду формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів як ефективного інноваційного ново-введення в освіті до кінця не розкрито.

Мета статті. Вивчення проблеми формування проектно-дизайнерської культури при підготовці у закладах педагогічної вищої освіти, що дозволяє забезпечити професійне та творче впровадження у навчальний процес.

Методи дослідження. У роботі використано такі методи дослідження: аналіз, моніторинг, систематизація та узагальнення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освіта в сфері дизайну є актуальним напрямком розвитку сучасного освітнього простору. Така освіта спрямована на підготовку креативних професійних кадрів, що мають гнучке мислення, здатність адаптуватись до умов ринку праці, змінювати предметно-просторове середовище, яке має великий вплив на світогляд людини [3].

Проектно-технологічна діяльність зараз активно застосовується на уроках технології та мистецтва в основній та старшій школі, вона покладена в основу сучасних програм навчання для школи. Доцільно зауважити, що термін «дизайн» у перекладі з англійської означає креслення, проект, проектування. Тому ми можемо говорити про проектувальну діяльність учнів на уроках технології та мистецтва як про дизайнерську діяльність. Відповідно необхідно визначити сутність дизайну в ракурсі такого підходу [7].

Так, В. Тименко вказує на те, що поняття «дизайн-освіта» адекватне до понять «мистецька освіта», «технологічна освіта», «математична освіта» тощо. Але дизайн-освіта означає «не освітній процес з окремого навчального предмета, а міждисциплінарну навчальну діяльність». Дизайн вимагає синтезу навчальної інформації й конструктивного її поєднання у творчому процесі. «Дизайн – це комплексна міждисциплінарна проектно-художня діяльність, яка синтезує в собі елементи наукових, технічних і гуманітарних знань. Центральною проблемою дизайну є створення предметного світу, естетично оцінюваного як співмірного, гармонійного, цілісного» [10].

Важливо підкреслити, що в сучасному світі, а також у ракурсі нашого дослідження, дизайн поєднує в собі художню, науково-технічну та індустріально-технологічну культури, забезпечуючи, таким чином, цілісність сучасної цивілізації. Звертаючись до освітнього процесу в школі, можна стверджувати, що саме трудове навчання тісно пов'язане з дизайном, воно, за словами О. Пискуна, «акмулює знання усіх шкільних предметів, теоретичні знання перетворює у діяльність, яка втілюється у створених учнями предметах навколишнього світу» [13].

Очевидно, що у новій ситуації повинні змінитися функції вчителів технологій і, відповідно, їх підготовка. Тепер вони повинні бути спеціалістами високого рівня професіоналізму, надзвичайно широкої ерудиції й такими, що володіють майстерністю перетворювальної діяльності. Особливо гострим сьогодні постало питання щодо формування нового типу мислення вчителя – так званого, проектного, про розвиток його проєктивних здібностей, активне включення у проєктну діяльність. Такі якості є дуже близькими до кваліфікаційних вимог художника-конструктора, тобто дизайнера [15].

До складу професійно-діяльнісного компонента професійної компетентності вчителя технологій відносимо:

Предметну компетентність – комплекс інтеріоризованих знань із технічних дисциплін, технологій виробництва, основ декоративно-ужиткового мистецтва, дизайну:

- зміст основних понять інноваційних технологій і структури інформаційних систем;
- особливостей об'єктів і процесів комп'ютеризації;
- принципів проектування в об'єктно-орієнтованих середовищах;
- систем автоматизованого проектування та принципів роботи з ними.

Отже, проєктна технологія передбачає наявність проблеми, що вимагає інтегрованих знань і дослідницького пошуку її вирішення. Результати запланованої діяльності повинні мати практичну, теоретичну, пізнавальну значимість. Головною складовою методу є самостійність студента. Дуже важливою також є структуризація змістовної частини проєкту із зазначенням поетапних результатів. Використання дослідницьких підходів у проєкті є наріжним у технології та дизайну. Причому послідовність цих методів можна поставити у такий ряд: визначення проблеми (визначення завдань, які впливають із дослідження) → висунення гіпотези вирішення завдань → обговорення методів дослідження → оформлення кінцевих результатів → аналіз одержаних даних → підбиття підсумків → коригування → висновки [11;12].

Проектна технологія створює умови, за яких студент може самостійно здобувати знання чи застосовувати придбані раніше, причому замість дій за зразком в основному виступають пошукові й дослідницькі дії. Основний акцент робиться на творчий розвиток особистості. Студент повинен не тільки засвоїти необхідні знання й уміння, а й навчитися шукати і знаходити об'єкти для їх практичного дизайн застосування.

Усе зазначене присутнє, у першу чергу, в роботі з дизайн проєктами. Під дизайн проєктом ми розуміємо самостійну творчу завершену роботу, виконану під керівництвом викладача, що характеризується здатністю студента до виконання високохудожнього конструкторсько-технологічного нового продукту [14].

Таким чином, мета дизайн-проєктів – сприяти самостійному формуванню інтелектуальних, спеціальних і загальнокультурних знань і вмінь студентів, сприяти розвитку таких умінь, як ініціатива, співробітництво, навички роботи в колективі, логічне мислення, бачення проблем і прийняття рішень, одержання і використання інформації, самостійне навчання, планування, розвиток комунікативних навичок [2; 9].

Варто наголосити, що виконання завдань за дизайн-проєктів передбачає два результати: зовнішній – той, який можна побачити, усвідомити, застосувати на практиці, щоб перевірити його функціональність тощо, та внутрішній – досвід діяльності, – який стане безцінним надбанням студента, об'єднавши знання, уміння, компетенції і цінності.

Інтерпретація дизайну як культурного феномена, аналізується його соціальна багатозначність і певна форма («внутрішня форма» Г. Кнабе), яка у дизайні отримала назву проєктності (чи проєктивності). Найбільш загальне вивчення феномену проєктності зводиться до мисленнєвого зовнішньо зафіксованого уявлення про «бажане

культурне предметне майбутнє», яке як соціокультурна цілісність робить його невід'ємною частиною проектної культури (термін К.М. Кантора). Дизайнерська діяльність зводиться до того, щоб ствердити культурний статус речі, підняти дійсність до високого художнього рівня з тим, щоб продукти дизайну могли функціонувати у культурі як твори мистецтва [7]. Ми погоджуємось з Захаровою С.О., що дизайнерська культура виростає з уміння розуміти замовника, використовувати уміння передбачувати внутрішні мотивації, що визначаються замовником, здатності до оформляти свої інтуїтивні бажання згідно з культурно значущими зразками побуту і діяльності, вбачати у майбутньому споживачеві особливості його темпераменту, ступінь амбіційності, рівень претензій і здатності перенести цей зміст до проєктованих форм, доводячи своє буття до досконалого, художнього виду [7].

Тому проектно-дизайнерська культура це феномен перетворення предметного середовища у всіх сферах і областях життєдіяльності людей, створення предметів, які мають культурні цінності, об'єкти дизайну несуть на собі відбиток часу, рівень технічного прогресу і соціально-політичного облаштування суспільства.

На етапі експериментальної роботи (проектно-технічному) ми намагались спрямувати викладачів і студентів активізувати позитивне ставлення до дизайн проєктування в професійній діяльності; стимулювати розвиток потреби до вивчення теорії дизайн проєктування; сприяти прийняттю смислової установки студентів на освоєння дизайнерських умінь. Ефективною формою роботи було створення та захист дизайн-проектів, що передбачали моделювання ситуацій, наближених до умов школи та виробництва. Сучасне звернення до компетентнісного підходу в підготовці майбутніх учителів ґрунтується на розумінні того, що сьогодні на перший план виходить не лише те, що знає спеціаліст, але й те, що він уміє робити чи здійснювати як професіонал. На цьому етапі впроваджувався новий вид навчальної комунікації: Інтернет-конференція, конкурс дизайн-проектів, створення мультимедійної навчальної презентації, підсумковий звіт – публічна презентація [12; 6].

Нами було запропоновано дизайн проєкти з дисципліни «Дизайн одягу та аксесуарів». Дизайн-проект «Fashion-батл – дизайнерів одягу». Головними і загальними для студентів є вміння розробляти оригінальні за дизайнерським задумом та виконанням витвори, творчо вирішувати композиційні, колористичні і технічні завдання. Розробка дизайн проєктів сприяло вирішенню творчих завдань для виконання яких пропонується використання різного підходу створення іміджу людини – одягу. Наведемо приклади завдань, які вирішувались в ході розробки дизайн проєкту:

1. Надати характеристику класичного іміджу. Розробити ескіз сучасної моделі одягу з урахуванням класичного іміджу. Виконати технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

2. Надати характеристику традиційного іміджу. Розробити ескіз сучасної моделі одягу з

урахуванням традиційного іміджу. Виконати технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

3. Надати характеристику спортивного іміджу. Розробити ескіз сучасної моделі одягу з урахуванням спортивного іміджу. Виконати технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

4. Надати характеристику романтичного іміджу. Розробити ескіз сучасної моделі одягу з урахуванням романтичного іміджу. Виконати технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

5. Надати характеристику «яскравого» іміджу. Розробити ескіз сучасної моделі одягу з урахуванням «яскравого» іміджу. Виконати технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

Творчі завдання, в процесі виконання яких творчим джерелом є історичний та національний костюм. Для виконання цього завдання може бути запропонований будь який історичний стиль або етнічний напрямок для розробки сучасного образу моделі костюма.

1. Виконати ескіз сучасної моделі одягу творчим джерелом якої є історичний костюм епохи стародавнього світу. Визначити охарактеризувати основні цитати, які взяті з першоджерела для створення нового образу моделі. Виконати в масштабі технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

2. Виконати ескіз сучасної моделі одягу творчим джерелом якої є історичний костюм епохи Відродження. Визначити та охарактеризувати основні цитати, які взяті з першоджерела для створення нового образу моделі. Виконати в масштабі технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

3. Розробити ескіз сучасної моделі одягу, творчим джерелом якої є національний український костюм. Надати основну характеристику композиційного формоутворення моделі. Виконати в масштабі технічне моделювання використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

Творчі завдання, під час виконання яких використовуються різні творчі джерела:

1. Розробити ескіз сучасної моделі одягу, творчим джерелом якої є запропонований музичний твір. Надати основну характеристику композиційного формоутворення моделі. Виконати в масштабі технічне моделювання використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу. (Зразки музичних творів додаються).

2. Розробити ескіз сучасної моделі одягу, творчим джерелом якої є природа. Обґрунтувати вибір першоджерела. Надати основну характеристику композиційного формоутворення моделі. Виконати в масштабі технічне моделювання використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

3. Розробити ескіз моделі творчим джерелом якої є техногенний розвиток світу. Обґрунтувати вибір першоджерела. Надати основну характеристику композиційного формоутворення моделі. Виконати в масштабі технічне моделювання використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу.

4. Розробити ескіз моделі сучасного одягу творчим джерелом якої є запропонований вигляд архітектурного спорудження. Надати характеристику композиційного формоутворення розроб-

леної моделі. Виконати технічне моделювання обраної моделі використовуючи шаблони основних конструкційних деталей одягу. (Зразки архітектурних споруд додаються).

Аналіз отриманих результатів свідчить про позитивні зрушення у студентів експериментальних груп у розвитку пізнавальної активності студентів без яких здійснення самостійної роботи неможливе. У табл.1 ми показали вивчення впровадження дизайн-проектуювання на заняттях у Киворізькому державному педагогічному університеті.

Використання дизайн-проектів на заняттях у КДПУ (у %)

№ п/п	Запитання	Викладачі	Студенти
1.	Як часто використовуються дизайн-проекти на заняттях з дисциплін «Комплексне проектування костюму», «Дизайн одягу та аксесуарів».	22	12,5
2.	На порівняння різних стилей в одязі вправ, дослідів. Створення дизайн-проектів: «Будинок моделей», «Будинок Мод», «Лавка аксесуарів», студію «Майбутнє-яскраве».	34	24,4
3.	Знаходження логічних та причинно-наслідкових зв'язків у моделюванні та конструюванні одягу.	28,5	13,6

З поданої таблиці ми можемо простежити, що викладачі застосовують дизайн-проекти, але не так часто як потребує сучасні вимоги до формування високоякісного фахівця у сфері освіти. Завдяки сучасним інноваційним методам викладання, сьогодні не можна зводити навчання у закладах вищої освіти до прослуховування лекцій, перегляду слайдів та виконання практичних, індивідуальних завдань. Так, формування у майбутніх вчителів проектно-дизайнерської культури потребує використання та розробки дизайн-проектів. Важливим показником успішності експериментальної роботи також вважаємо підвищення рівня відповідальності й наполегливості студентів у навчанні. Так, в експериментальних групах досягнуто майже стовідсоткову вчасність складання заліків та іспитів та регулярність виконання дизайн-проектів.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Дизайн фактично проникає у всі сфери життя розвинутих країн і стає неодмінним компонентом масової та елітарної культури, тому його вважають творчістю майбутнього. Сучасні принципи дизайну – поєднання в цілісній структурі і гармонійній формі всіх суспільно необхідних якостей об'єкта, що проектується. Основними робочими категоріями дизайнерського проектування є образ, функція, морфологія, технологічна форма, естетична цінність. Здійснення ідеї створення цілісного об'єкта потребує глибокого знання основних законів і тенденцій розвитку економіки, виробництва, споживання, а також розуміння духовних потреб суспільства. Головними і загальними для студентів є вміння розробляти оригінальні за дизайнерським задумом та виконанням витвори, творчо вирішувати композиційні, колористичні і технічні завдання. Уроки технологій, побудовані на основі дизайн-підходу, мають широкі можливості для поглиблення загальноосвітньої підготовки, формування духовної культури і всебічного розвитку

учнів. Водночас зберігаються передбачені діючими програмами власне технологічні знання та вміння.

Отже, на вимогу сучасного суспільства майбутньому вчителю технологій для успішного впровадження у практику інновацій та реалізації їх у нових економічних і політичних умовах необхідно володіти певним рівнем професійної компетентності з основ дизайну. Основу професійної компетентності майбутнього вчителя технологій з основ дизайну становлять виховання сприйняття проектно-культури й розвиток дизайнерського мислення. Її формування є важливою передумовою й показником готовності майбутнього вчителя технологій до професійної діяльності. Така готовність досягається під час професійної й художньої підготовки і є результатом всебічного розвитку його особистості. Проектно-дизайнерська культура майбутніх учителів технологій розглядається, як інтегральну якість особистості, що включає загальнокультурні (необхідні для широкого кола професій і включають обов'язкові знання в царині мистецтва та загальноосвітніх дисциплін) і професійні компетенції (професійно-функціональні знання та вміння, які забезпечують конкретизацію загальнокультурних компетенцій, володіння методами творчого процесу у професійній діяльності), тобто дозволяє результативно здійснювати свою професійну діяльність і творчо самореалізуватися у професії за допомогою наявних знань, умінь, навичок і професійно-особистісних якостей. Подальшу роботу вбачаємо у розробці моделі формування проектно-дизайнерської культури майбутніх учителів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова О. В., Єжова О. В., Чистякова Л. О., Кудрєвич І. О. Дизайн-проектуювання авторської колекції одягу з використанням техніки печворк. Artanddesign : науковий фаховий журнал. № 1. 2020. С. 28-40.
 2. Божко Л. В. До питань технічного проектування як складової формування професійної компетентності

майбутніх учителів трудового навчання. Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань : ФОП Жовтий О. О. 2017. Вип. 15. С. 216-224.

3. Борисенко Н. Професійна підготовка майбутніх учителів технологій в умовах сучасного освітнього простору. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2011. № 4 (Ч. 2). С. 295-301. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2011/4_2/visnuk_42.pdf

4. Дизайн-освіта в Україні: як справи й що робити. URL: <https://telegraf.design/dizajn-osvita-v-ukrayini-yak-spravi-j-shho-robiti>.

5. Ейвас Л.Ф. Методологія дизайн-проектування: поняття та сутність. Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (Кривий Ріг, 26-27 листопада 2020 р.). С. 45-47

6. Смельова Г. П., Марченко А. А. Візуальні засоби дизайну в системі корпоративної ідентифікації. Науковий огляд. 2021. № 6 (78). С. 81-89. URL: <https://www.naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/2417>.

7. Захарова С.О. Дизайн як культурний феномен: теоретико-методологічний аналіз. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2010. Вип. 42. С. 80-88. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_42_9.pdf

8. Марущак О., Король В. Формування у майбутнього вчителя технологій професійної компетентності з основ дизайну. Дизайн-освіта майбутніх фахівців: теорія і практика: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції. URL: <http://dSPACE.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/7832/1/Maruschak.pdf>

9. Тараненко Т. Методика формування технологіко-конструкторської компетентності майбутніх фахівців з дизайну у професійній підготовці. Наукові перспективи. Київ : Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління». 2022. № 11 (29). С. 369–380. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-11\(29\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-11(29))

10. Теоретико-методичні засади формування базових понять з навчального предмета «Технології» в учнів основної школи: колективна монографія / А. М. Тарара, В. П. Тименко, Т. С. Мачача та ін. Київ : Педагогічна думка. 2014. 369 с.

11. Оршанський Л. В., Курач М. С. Дизайн як культурно-ціннісна універсалія. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. Ужгород : Говерла. 2013. Вип. 27. С. 138–140.

12. Савченко Л. О. Застосування проектної діяльності в практиці вищої педагогічної школи. Проектна діяльність у технологічній освіті: колективна монографія. Кривий Ріг : СПД В. В. Залозний, 2012. С. 14-49.

13. Пискун О. М. Методи продуктивного навчання в художньо-конструкторській підготовці майбутніх учителів трудового навчання. Педагогічні науки: зб. наук. пр. Херсон, 2007. Вип. 46. С. 323–327.

14. Цзя Яочен. Формування креативного потенціалу майбутніх фахівців графічного дизайну. Освітологічний дискурс. 2016. Вип. 2. URL : kubg.edu.ua.

15. Savchenko L., Kulinka Y., Kovalenko V., Vovk N., Taranenko T. The use of modern technologies in professional training of future design and design specialists. REVISTA INCLUSIONES. 2020. Vol. 7. № 4. URL: <https://revistainclusiones.org/index.php/inclu/article/view/1553>

REFERENCES

1. Abramova, O. V., Yezhova, O. V., Chystyakova, L. O., Kudrevych, I. O. (2020). Dizayn-proyektuvannya avtors'koyi kolektsiyi odyahu z vykorystannam tekhniki pechvork [Design-projection of the author's collection of clothes using the patchwork technique]. Art and design : naukovyy fakhovyy zhurnal. № 1. S. 28-40. [in Ukrainian]

2. Bozhko, L. V. (2017). Do pytan' tekhnichnoho projektuvannya yak skladovoyi formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv trudovoho navchannya [To the issues of technical design as a component of the formation of professional competence of future teachers of labor education]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya: zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny. Uman' : FOP Zhovtyy O. O. Vyp. 15. S. 216-224. [in Ukrainian]

3. Borysenko, N. (2011). Profesiyna pidhotovka maybutnikh uchyteliv tekhnolohiy v umovakh suchasnoho osvith'oho prostoru [Professional training of future technology teachers in the conditions of modern educational space]. Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya. № 4 (CH. 2). S. 295-301. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2011/4_2/visnuk_42.pdf [in Ukrainian]

4. Dizayn-osvita v Ukrayini: yak spravy y shcho robyty [Design education in Ukraine: how things are and what to do]. URL: <https://telegraf.design/dizajn-osvita-v-ukrayini-yak-spravi-j-shho-robiti>. [in Ukrainian]

5. Eyvas, L.F. (2020). Metodolohiya dyzayn-proyektuvannya: ponyattya ta sutnist' [Design-projecting methodology: concept and essence]. Aktual'ni problemy formuvannya estetychnoyi kul'tury maybutnikh dyzayneriv: materialy II Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi (Kryvyi Rih, 26-27 lystopada 2020 r.). S. 45-47. [in Ukrainian]

6. Yemel'ova, H. P., Marchenko, A. A. (2021). Vizual'ni zasoby dyzaynu v systemi korporatynnoyi identyfikatsiyi [Visual means of design in the system of corporate identification]. Naukovyy ohlyad. № 6 (78). S. 81-89. URL: <https://www.naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/2417>. [in Ukrainian]

7. Zakharova, S.O. (2010). Dizayn yak kul'turnyy fenomen: teoretyko-metodolohichnyy analiz [Design as a cultural phenomenon: theoretical and methodological analysis]. Humanitarnyy visnyk ZDIA. Vyp. 42. S. 80-88. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/VISNIK_42_9.pdf [in Ukrainian]

8. Marushchak, O., Korol', V. Formuvannya u maybutn'oho vchytelya tekhnolohiy profesiynoyi kompetentnosti z osnov dyzaynu [The formation of professional competence in the basics of design in the future teacher of technology]. Dizayn-osvita maybutnikh fakhivtsiv: teoriya i praktyka: materialy II Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi zaochnoyi konferentsiyi. URL: <http://dSPACE.pnu.edu.ua/bitstream/123456789/7832/1/Maruschak.pdf> [in Ukrainian]

9. Taranenko, T. (2022). Metodyka formuvannya tekhnolohiko-konstruktors'koyi kompetentnosti maybutnikh

fakhivtsiv z dyzaynu u profesyyniy pidhotovtsi [Methodology of formation of technological and design competence of future design specialists in professional training]. Naukovi perspektyvy. Kyiv : Hromads'ka naukova orhanizatsiya «Vseukrayins'ka Asambleya doktoriv nauk z derzhavnoho upravlinnya». № 11 (29). S. 369–380. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-11\(29\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-11(29)) [in Ukrainian]

10. Teoretyko-metodychni zasady formuvannya bazovykh ponyat' z navchal'noho predmeta «Tekhnolohiyi» v uchniv osnovnoyi shkoly (2014) [Theoretical and methodological principles of the formation of basic concepts in the educational subject "Technology" in elementary school students]: kolektyvna monohrafiya / A. M. Tarara, V. P. Tymenko, T. S. Machacha ta in. Kyiv: Pedahohichna dumka. 369 s.

11. Orshans'kyu, L. V., Kurach, M. S. (2013). Dyzayn yak kul'turno-tsinnisna universal'na robota / hol. red. I.V. Kozubovs'ka. Uzhhorod : Hoverla. Vyp. 27. S. 138–140. [in Ukrainian]

12. Savchenko, L. O. (2012). Zastosuvannya proektnoyi diyal'nosti v praktytsi vyshchoyi pedahohichnoyi shkoly [The application of project activities in the practice of a higher pedagogical school]. Proektna diyal'nist' u tekhnolohichny osviti: kolektyvna monohrafiya. Kryvyi Rih : SPD V. V. Zaloznyy. S. 14-49. [in Ukrainian]

13. Pyskun, O. M. (2007). Metody produktyvnoho navchannya v khudozhn'o-konstruktors'kiy pidhotovtsi maybutnikh uchyteliv trudovoho navchannya [Methods of productive learning in art and design training of future teachers of labor education]. Pedahohichni nauky: zb. nauk. pr. Kherson. Vyp. 46. S. 323–327. [in Ukrainian]

14. Tszya, Yaochen (216). Formuvannya kreatyvnoho potentsialu maybutnikh fakhivtsiv hrafichnoho dyzaynu [Formation of creative potential of future graphic design specialists]. Osvitlohichnyy dyskurs. Vyp. 2. URL : kubg.edu.ua [in Ukrainian]

15. Savchenko, L., Kulinka, Y., Kovalenko, V., Vovk N., Taranenko, T. (2020). The use of information technologies in professional training of future design specialists. REVISTA INCLUSIONES. Volumen 7. № 4. URL: <https://revistainclusiones.org/index.php/inclu/article/view/1553> [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

САВЧЕНКО Лариса Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогічної та професійної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів.

САФ'ЯН Карина Юріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Наукові інтереси: формування проєктно-дизайнерської культури майбутніх учителів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

SAVCHENKO Larysa Oleksiyivna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Scientific interests: formation of a design culture of future teachers.

SAFIAN Karyna Yuriyivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor National University of Bioresources and nature management of Ukraine.

Scientific interests: formation of a design culture of future teachers.

Стаття надійшла до редакції 03.11.2024 р.

УДК 37.016:78(477)

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-383-388

РАСТРИГІНА Алла Миколаївна –

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри мистецької освіти

Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4393-2831>

e-mail: rastrygina.alla@gmail.com

СТАНОВЛЕННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ ДО ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ РОДИНИ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.

У статті висвітлено проблему становлення у школярів ціннісного ставлення до етнокультурних родинних традицій, яке розглянуто як багатовимірне явище, що поєднує пізнавальний, емоційно-естетичний і діяльнісний компоненти. Наголошено, що в умовах незалежності України зросло усвідомлення важливості збереження сімейної обрядовості, народнопісенної спадщини, локальних звичаїв і традицій, проте досі не вирішено низку питань, пов'язаних із пошуком дієвих педагогічних механізмів залучення школярів до вивчення, розуміння, відтворення та ціннісного ставлення до автентичних етнокультурних родинних традицій. Обґрунтовано доцільність використання музичного мистецтва як одного з найефективніших засобів становлення у школярів стійкого ціннісного ставлення до культурно-історичних надбань власної родини. Проаналізовано наукові дослідження українських учених у галузі історії педагогіки й мистецької освіти, а також розкрито практичні способи інтеграції музики у навчально-виховний процес: від проєктної діяльності до спільних заходів із залученням батьків і громади. Розглянуто шляхи розширення змісту й форм музичного виховання, які допоможуть посилити мотивацію учнів до збереження й популяризації сімейних свят, обрядів, ритуалів.